

Raport
Zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 8-9 kwietnia 2011 r.
na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Opolskiego
na kierunku „politologia” na studiach pierwszego i drugiego stopnia

Informacje wstępne

1. *Skład Zespołu Oceniającego*

Wizytację przeprowadził Zespół oceniający w składzie:

- a) dr hab. Krzysztof Szewior (przewodniczący, członek PKA),
- b) dr hab. Krzysztof Łabędź (ekspert PKA),
- c) dr hab. Janusz Mieczkowski (ekspert PKA),
- d) mgr Adam Szot (ekspert ds. formalno-prawnych PKA),
- e) Marek Herejczak, (przedstawiciel PSRP, ekspert PKA).

2. *Krótką informacją o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu*

Państwowa Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Poprzednio, uchwałą nr 254/2005 z dnia 16 czerwca 2005 r. Prezydium PKA oceniło pozytywnie kształcenie na kierunku politologia w Uniwersytecie Opolskim. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dotyczącej: organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy

1. *Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów*

Uniwersytet Opolski w Opolu jest stosunkowo młodą uczelnią publiczną pełniącą w środowisku bardzo ważną rolę społeczno – kulturową. Wydaje się także, że jest przedmiotem dumy i chwały pracowników i oczywiście samych studentów. Dostrzeżona silna identyfikacja społeczności akademickiej przekłada się na postawy i zaangażowanie oraz zakres podejmowanych inicjatyw.

Uczelnia pełni „służebną” rolę wobec nauki i zapotrzebowania na nią w regionie. Wyraża się to szeregiem działań edukacyjnych na poziomie kierunków studiów, specjalności, studiów

podyplomowych, współpracy z otoczeniem akademickim. Działa w otoczeniu silnej konkurencji szkół wyższych w dużych ośrodkach akademickich we Wrocławiu i na Górnym Śląsku, co jest dla niej dodatkowym wyzwaniem, obok coraz trudniejszych uwarunkowań rynkowych. Minione lata posłużyły rozwojowi w aspekcie strukturalnym i jakościowym, wzmocniły także proces instytucjonalizacji przyczyniając się do wypracowania dobrej opinii i pozycji na rynku edukacyjnym.

2. *Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa. (obejmuje także ocenę regulaminu studiów, regulaminu pomocy materialnej oraz zasad odpłatności za usługi edukacyjne – z części studenckiej)*

Organy Uczelni oraz Wydziału Historyczno-Pedagogicznego zostały powołane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Skład Senatu oraz Rady Wydziału jest zgodny ze statutem Uczelni oraz ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm) zwanej dalej Ustawą. Zakres spraw regulowanych uchwałami Senatu jest zgodny z jego statutowymi oraz ustawowymi kompetencjami. Senat wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 169 ust. 2 Ustawy ustalając warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach, podając uchwałę do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy i przesyłając ją ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego.

Senat wywiązał się także z obowiązku przewidzianego w art. 130 ust. 2 Ustawy, tj. określił zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zadań dydaktycznych dla poszczególnych stanowisk oraz zasady obliczania godzin dydaktycznych. Wysokość pensum dydaktycznego została określona w sposób zgodny z art. 130 ust. 3 Ustawy.

Rektor jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy na podstawie mianowania i w prawidłowy sposób wywiązuje się z obowiązków wynikających z art. 35 ust. 1 Ustawy.

Opłaty za wydawane dokumenty zostały ustalone przez Rektora zgodnie z postanowieniami § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634).

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 Ustawy dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, uchwalając plany studiów i programy nauczania dla poszczególnych kierunków.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 Ustawy Dziekan jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy (na podstawie mianowania). Z obowiązku nakładanego w art. 130 ust. 5 Ustawy na kierownika jednostki organizacyjnej - ustalania szczegółowego zakresu i wymiaru obowiązków nauczycieli akademickich wywiązują się dyrektorzy instytutów.

Regulamin studiów, Regulamin przyznawania pomocy materialnej Uniwersytetu Opolskiego, zawierają wszystkie formy przyznawania pomocy materialnej dla studentów, posiadają akceptację Organów Samorządu Studenckiego. Zasady odpłatności za usługi edukacyjne w przejrzysty sposób określają przepisy Uczelni. Umowa dotycząca warunków odpłatności za

kształcenie na studiach niestacjonarnych nie zawiera klauzul uważanych przez UOKiK za niedozwolone.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych

Struktura organizacyjna jednostki prowadzącej kierunek studiów jest prawidłowa i zapewnia pełną realizację zadań szkolnictwa wyższego w zakresie prowadzenia badań naukowych oraz kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Kierunek politologiczny jest wprowadzony wspólnie z innymi pokrewnymi i zarazem wspomagającymi nauczanie (np. dziennikarstwo i komunikacja społeczna, europeistyka, filozofia, historia, stosunki międzynarodowe, socjologia).

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.)

Tabela nr 1.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	10 179	3 931	260	117
Studia niestacjonarne	5 959	3 220	0	0
Razem	16 138	7 151	260	117

Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 Ustawy – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych jest większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych. Osoby studiujące w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią ok. 63% ogółu. Na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym niewiele ponad połowa studentów (ok. 55%) kształci się na studiach stacjonarnych.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich

Na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym prowadzone są studia na jedenastu kierunkach:

- „dziennikarstwo i komunikacja społeczna” – studia I stopnia - kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA;
- „edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych” – studia I i II stopnia - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 716/2009 z 2.09.2009);
- „europeistyka” – studia I stopnia - kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA;
- „filozofia” – studia I i II stopnia - kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA;
- „historia” – studia I i II stopnia - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 702/2007 z 6.09.2007);

- „pedagogika” – studia I i II stopnia - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 23/2006 z 5.01.2006);
- „politologia” – studia I i II stopnia - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 254/2005 z 16.06.2005);
- „praca socjalna” – studia I stopnia - kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA;
- „psychologia” – studia jednolite magisterskiej - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 17/9/2005 z 8.09.2005);
- „socjologia” – studia I i II stopnia - ocena pozytywna PKA (uchwała nr 28/2006 z 5.01.2006);
- „stosunki międzynarodowe” – studia I i II stopnia - kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA.

Na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym prowadzone są studia trzeciego stopnia w zakresie: historii, pedagogiki, filozofii oraz nauk o polityce. Wydział Historyczno-Pedagogiczny posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie: filozofii, historii, nauki o polityce oraz pedagogiki. Wydział posiada również uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów

Tabela nr 2

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	80	0	80
	II	63	0	63
	III	47	0	47
II stopnia	I	62	32	94
	II	65	54	119
Razem		317	86	403

Dostrzegalne jest niesłabnące zainteresowanie studiami na kierunku „politologia” zarówno na studiach pierwszego jak również drugiego stopnia. Kształcą się na nich ogółem 403 osoby, z czego niewiele ponad połowa (ok. 53% ogółu) na studiach drugiego stopnia. Wydział Historyczno-Pedagogiczny nie prowadzi kształcenia na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia na wizytowanym kierunku.

Uczelnia i poszczególne jej organy zostały powołane zgodnie z prawem i działają w ramach przepisów prawa oraz uregulowań wewnętrznych. Także struktura wewnętrzna Uczelni i Wydziału jest należyta i zapewnia realizowanie zadań ustawowych. Jednostka podlega procesowi instytucjonalizacji warunkowanej okresem funkcjonowania oraz czynnikami systemowymi i rynkowymi. Umiejętnie łączy te zadania z realizacją misji edukacyjnej, pozostającej w zgodzie z wymogami nauki i zapotrzebowania środowiska lokalnego. Liczba studentów Uczelni i kierunku oraz ich struktura poświadczają dobrą opinię w środowisku i wydają się być dobrym prognostykiem na przyszłość. Elementem wzmacniającym status jednostki naukowo – dydaktycznej jest prowadzenie studiów doktoranckich oraz posiadanie uprawnień do nadawania stopni naukowych.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta

1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia, tj. czy zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskają absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem, kontynuacji kształcenia przez całe życie, a także czy przewidziano udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz uwzględniono potrzebę dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy

Sylwetka absolwenta, opracowana łącznie dla studiów licencjackich i magisterskich, określona przez Instytut Politologii odpowiada uregulowaniom zawartym w standardzie studiów politologicznych. Przewiduje posiadanie przez absolwenta wiedzy na temat wieloaspektowych uwarunkowań polityki, teoretycznej wiedzy wyjaśniającej zjawiska i procesy polityczne, przekonania o skomplikowaniu tych zjawisk i procesów, w oparciu o dane przedstawiające praktykę polityczną. Przewiduje również wykształcenie szeregu umiejętności wymaganych w standardzie. Przyjęto przy tym założenie, że realizacja przedmiotów wynikających ze standardu studiów ma przede wszystkim służyć wykształceniu ogólnemu, natomiast przedmioty do wyboru mają przede wszystkim kształtować umiejętności praktyczne.

Jeśli chodzi o studia drugiego stopnia, to zgodnie ze standardem przyjęto, że mają służyć rozszerzeniu wiedzy dotyczącej polityki, umiejętności przeprowadzania samodzielnych analiz, dokonywania ocen, podejmowania decyzji itp. Uznano, że zarówno ukończenie studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia przygotowuje do pełnienia różnych ról społecznych i wykonywania różnych zawodów w szeroko rozumianym sektorze usług społecznych, a w przypadku studiów drugiego stopnia, także do prowadzenia pracy naukowej.

Z tak szerokim zakreśleniem zakresu przygotowania absolwenta, zgodnym z praktycznymi wymogami rynku pracy, wiąże się trudność w zdefiniowaniu „pracodawcy”, a zatem także w określeniu, kto powinien wypowiadać się na temat koncepcji kształcenia. Należy się zgodzić z takim punktem widzenia i uznać, że w przypadku politologii (i miejsc, w których jej absolwenci znajdują zatrudnienie), nie bardzo wiadomo, na czym miałyby polegać udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia. Zostały natomiast przeprowadzone badania (przez działające w Instytucie Politologii Centrum Zawodowej Aktywizacji Studentów), w wyniku których stwierdzono m.in., co studenci pierwszego roku politologii chcieliby robić po studiach, a także z jakich miejscowości pochodzą (w tym przypadku stwierdzono bardzo duże rozproszenie), co daje pewne wyobrażenie dotyczące oczekiwań związanych ze studiami politologicznymi, które w znacznej części wynikają z realnego oglądu rynku pracy.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad rekrutacji na studia II stopnia

Rekrutacja następuje w oparciu o konkurs świadectw, a głównym kryterium brany pod uwagę przy rekrutacji na studia pierwszego stopnia są wyniki pisemnej części egzaminu maturalnego w zakresie języka polskiego, języka obcego i przedmiotu do wyboru (w

odpowiedni sposób przeliczanych, z uwzględnieniem, czy matura była zdawana na poziomie podstawowym czy rozszerzonym). Limit miejsc wynosi 80 na studiach stacjonarnych i 60 na niestacjonarnych (które przez ostatnie lata nie są uruchamiane).

Na studia drugiego stopnia podstawą rekrutacji jest konkurs dyplomów, a kandydatów kwalifikuje się na podstawie ogólnej oceny, a w przypadku takich samych ocen ogólnych na podstawie średniej ze studiów obliczanej na podstawie suplementu do dyplomu lub indeksu. Istotne jest, że na studia drugiego stopnia przyjmowani są jedynie absolwenci niektórych, enumeratywnie wymienionych kierunków, przy przyjęciu ogólnej zasady, że w trakcie studiów licencjackich muszą mieć przedmioty w co najmniej w połowie wypełniające standard studiów politologicznych. Ogranicza to, przynajmniej w części, możliwość przyjęcia kandydatów zupełnie nieprzygotowanych do tego rodzaju studiów. Limity miejsc są takie same, jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, a biorąc pod uwagę ilość zgłaszających się kandydatów, żadna selekcja nie jest możliwa, a limity nie są wypełniane.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia, tj. czy przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, a także ocena spełnienia wymagań określonych w standardach, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami. Ocenie podlegają również: sekwencja przedmiotów, oferta zajęć do wyboru i stopień internacjonalizacji kształcenia

Realizowany program zawiera wszystkie podstawowe treści wymagane i tradycyjnie obecne w kształceniu politologicznym, zgodnie z wymaganiami odnoszącymi się do ilości godzin dydaktycznych oraz struktury treści określonymi w standardzie studiów, a także jeśli chodzi o zapewnienie możliwości wyboru i ofertę przedmiotów w języku obcym.

W przypadku studiów pierwszego stopnia nie przewidziano w programie odrębnych specjalizacji, natomiast istnieje możliwość wyboru w ramach siedmiu par przedmiotów o względnie zbliżonym charakterze (np. retoryka z erystyką lub metodyka wystąpień publicznych czy PR lub reklama). Możliwość wyboru dotyczy także tzw. kursów zmiennych (przedmiotów leżących bezpośrednio w zainteresowaniach naukowych prowadzących je osób; spośród kilkunastu propozycji można wymienić przykładowo następujące: kino jako medium polityczne, sport a polityka, Afryka u progu XXI wieku, rzecznictwo prasowe) oraz kursów realizowanych jako translatorium (90 godzin poświęconych doskonaleniu języka obcego w zakresie zgodnym z kierunkiem studiów, np. International Negotiations and Diplomacy, oprócz 240 godzin lektoratu z języka obcego). Ponadto warto zwrócić uwagę, że w programie studiów licencjackich stacjonarnych ćwiczenia stanowią najczęstszą formę zajęć (w przypadku studiów niestacjonarnych mają udział równy udziałowi wykładów). Pewne wątpliwości może budzić sekwencja przedmiotów, szczególnie w drugim semestrze studiów, w którym przewidziano trzy (spośród pięciu) kursy zmienne, a ponadto technologię informacyjną, która chyba powinna znaleźć się na samym początku studiów; brakuje wyodrębnienia zajęć dotyczących ochrony własności intelektualnej (trudno powiedzieć, czy i w jakim stopniu problematyka ta jest obecna w programie); ponadto 60 godzin wychowania fizycznego skumulowano w jednym semestrze – czwartym, co nie wydaje się rozwiązaniem właściwym.

Studia drugiego stopnia, program (pod względem ilości godzin i struktury treści również zgodny z wymaganiami standardu) przewiduje pięć specjalności do wyboru, z których każda obejmuje sześć przedmiotów. Ponieważ warunkiem uruchomienia danej specjalności jest jej wybór przez co najmniej 30 osób, najczęściej uruchamiane są trzy lub cztery – regionalizm i samorząd, marketing polityczny, międzynarodowe stosunki ekonomiczne oraz dziennikarstwo (dostarczone sylabusy dotyczą przedmiotów w ramach tych specjalności). W przypadku tych studiów pewne zastrzeżenia mogą budzić następujące kwestie: nazwa specjalności „dziennikarstwo” w znacznym stopniu tożsama z nazwą odrębnego kierunku, dominacja wykładów wśród form zajęć, szczególnie na studiach niestacjonarnych, przeznaczenie 60 godzin zajęć w ostatnim semestrze na seminarium magisterskie (przy przyjętym założeniu, że ilość uczestników seminarium wynosi 12-15 osób).

Trzeba dodać, że organizowane są także wykłady otwarte, prowadzone przez wykładowców z innych ośrodków (krajowych i zagranicznych), studenci mogą uczestniczyć także w prowadzonym w języku angielskim wykładzie (30 godz.) w ramach Modułu Jeana Moneta, a od następnego roku akademickiego, we współpracy z uniwersytetami w Mainz i Dijon zostanie uruchomiona specjalność Europa Master, w ramach której studenci będą studiować po jednym semestrze w każdej uczelni i uzyskać dyplomy każdej z nich.

Podsumowując można powiedzieć, że zarówno rodzaj i struktura przedmiotów, jak i forma ich realizacji oraz stosowane metody dydaktyczne dają możliwość realizacji celów kształcenia, zarówno jeśli chodzi o dostarczenie odpowiedniej wiedzy teoretycznej, jak i założonych umiejętności praktycznych, a także aparat umożliwiający samokształcenie się.

1.4 Ocena systemu ECTS

System ECTS jest względnie poprawny, ilość punktów potrzebnych do zaliczenia poszczególnych semestrów i lat studiów jest zgodna z wymaganiami, liczba punktów sygnalizuje ważność danego przedmiotu, liczbę godzin zajęć dydaktycznych, choć wydaje się, że nie zawsze ilość pracy studenta – np. taką samą punktację ma filozofia, kończąca się zaliczeniem na ocenę, w przypadku której w sylabusie stwierdzono, że zaliczenie następuje na podstawie obecności na wykładzie oraz udziale w dyskusji na ćwiczeniach, socjologia kończąca się egzaminem ustnym oraz ekonomia z egzaminem i dwoma kolokwiami w trakcie semestru; w dodatku przedmioty te znacznie różnią się ilością podanej literatury obowiązkowej.

1.5 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej (z części studenckiej)

Studenci, pod opieką pracowników naukowych przygotowują referaty, które następnie wygłaszają na konferencjach naukowych oraz publikują – przykładem m.in. następujące wydawnictwa: Władza mediów, red. W. Piątkowska - Stepianiak, A. Drosik, Opole 2010 (14 referatów studentów i doktorantów); Etyka a polityka, red. H. Kretek, R. Riedel, Racibórz-Opole 2009 (4 referaty) oraz prace w druku będące pokłosiem konferencji: Media lokalne i regionalne a kształtowanie się społeczeństwa obywatelskiego (4 referaty), Polityka historyczna w stosunkach Polska-Rosja a dzisiejsze media (2 referaty).

Ponadto studenci pod opieką pracowników naukowych przeprowadzili badania ankietowe i zorganizowali happening związany z marketingiem politycznym. Pracownicy sprawują również opiekę naukową nad studentami realizującymi indywidualne plany i programy studiów.

Główne sprawy administracyjne studentów załatwiane są w dziekanacie Wydziału. Godziny jego pracy należałoby przedłużyć, tak aby odpowiadały potrzebom studentów. W celu uniknięcia kolejek, sprawy studentów poszczególnych grup załatwiają starości, dotyczy to głównie składania indeksów i przedłużania ważności legitymacji. Tablice informacyjne w siedzibie Wydziału zawierają aktualne informacje dotyczące regulaminu studiów, organizacji roku akademickiego, opłat za usługi edukacyjne czy regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej. Dyżury i terminy konsultacji nauczycieli akademickich są podane do ogólnej wiadomości studentów, umożliwiają swobodny kontakt studentów z wykładowcami. Studenci posiadają bezpośredni kontakt elektroniczny i telefoniczny do prowadzących. Ponadto bezpośredni kontakt studentów z Władzami Wydziału w ich ocenie znacznie ułatwia rozwiązywanie bieżących problemów, zarówno dydaktycznych i organizacyjnych. Prodziekan ds. studenckich umożliwia kontakt w czasie dogodnym dla studentów.

Studenci zrzeszeni w kołach aktywnie działający poza zajęciami dydaktycznymi mają zapewnione warunki do korzystania z pomieszczeń w siedzibie Wydziału.

Wykładowcy przedstawiają i uzgadniają ze studentami na początku semestru zasady oceniania osiągnięć dydaktycznych. Studenci potwierdzili, że prowadzący nie odstępują od realizacji uzgodnień.

Zapisy na przedmioty jak i seminaria odbywają się w formie kolejności na liście chętnych. Działalność uczelnianego Akademickiego Centrum Karier jest znana społeczności studenckiej Wydziału, oferta zapewnia znacząco możliwość odbywania praktyk, ocena studentów na ten temat jest pozytywna.

Wydział znacząco spełnia wymogi zawarte w kryteriach oceny spraw studenckich związanych z systemem opieki dydaktycznej studentów.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów

Zasady weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów zostały dość szczegółowo określone w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Są zróżnicowane, choć w większości przewidziane zostało zarówno kolokwium zaliczeniowe (w przypadku ćwiczeń), jak i egzamin końcowy, niekiedy złożony z części pisemnej i ustnej. W innych przypadkach do zaliczenia wymagane jest przygotowanie pracy pisemnej lub prezentacji czy referatu. Jedyne w pojedynczych przypadkach (np. filozofii) nie wspomniano o żadnych formach kontroli efektów kształcenia. Jeśli chodzi o weryfikację osiągnięć w trakcie semestru, to kolokwia czy kartkówki przewidziane zostały w kilku przypadkach, w niektórych natomiast (nauka o polityce, wstęp do nauki o państwie i prawie) zastosowano tzw. wejściówki, czyli sprawdzian przygotowania do zajęć odbywający się przed każdymi zajęciami. W oparciu o analizę protokołów egzaminacyjnych można stwierdzić, że w większości przedmiotów weryfikacja wiedzy i umiejętności studentów następuje rzeczywiście, wystawiane oceny są zróżnicowane, zdarzają się oceny niedostateczne. Są jednak wyjątki – na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia w zasadzie nie zdarzają się oceny niedostateczne, a w przypadku przedmiotu

„decydowanie polityczne” (w semestrze zimowym w roku 2010/11) protokół obejmuje wyłącznie oceny dobry i bardzo dobry.

2.2. *Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu*

Odsiew ma miejsce przede wszystkim w trakcie I roku studiów (dotyczy to nawet do 1/3 studentów), a przyczyną jest głównie nieumiejętność poradzenia sobie ze stawianymi wymaganiami. Na kolejnych latach odsiew obejmuje 5-10%, a przyczyny są bardziej zróżnicowane (trudności z zaliczeniem przedmiotów, sytuacje losowe, urlopy itd.).

2.3. *Ocena zasad dyplomowania, w tym wewnętrznych uregulowań prawnych w tym zakresie, dotyczących m.in. zasad ustalania i wyboru tematów prac, wyboru opiekunów i recenzentów, przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz działań zapobiegającym patologiom, a także losowo wybranych prac dyplomowych*

Na wizytowanym kierunku zasady nadawania tytułów licencjackich i magisterskich są zróżnicowane. W ramach poszukiwania sposobów uniknięcia różnych nieprawidłowości związanych z pisaniem prac licencjackich wprowadzono nowatorską ich formę polegającą na przygotowywaniu przez uczestników każdego seminarium (zespoły do 15 osób) zbiorowych prac monograficznych, w których każdy z autorów przygotowuje samodzielnie jeden rozdział. W ten sposób uzyskuje się konieczność dostosowania wszystkich autorów do wspólnie dyskutowanej i przyjętej koncepcji całości, postawienie przed nimi zadania, które nie przekracza ich możliwości, przy jednoczesnym zachowaniu wszelkich wymogów stawianych pracom licencjackim. Rozwiązanie takie można uznać za w pełni właściwe z punktu widzenia skutku w postaci samodzielnie wykonanej pracy, a przy tym posiadające zalety związane z zespołowym charakterem pracy. Jeśli chodzi o egzamin licencjacki, ma on również zespołowy charakter (choć każdy z autorów jest oceniany indywidualnie) i polega na dyskusji nad pracą oraz zagadnieniami pokrewnymi, prowadzonej przez trzyosobową komisję egzaminacyjną z udziałem autorów poszczególnych rozdziałów, a ocena jest wystawiana w oparciu o udział w tej dyskusji lub/i odpowiedź na zadane przez członków komisji pytania. Taki przebieg egzaminu może budzić pewne wątpliwości związane przede wszystkim z koniecznością objęcia pytaniami egzaminacyjnymi wszystkich zagadnień mieszczących się w programie studiów. Niemniej jednak, w oparciu o protokoły egzaminów można stwierdzić, że takie pytania są zadawane (egzamin licencjacki obejmuje zadanie dwóch pytań, z których jedno nie dotyczy problematyki związanej z samą pracą). Jeśli chodzi o ocenę losowo wybranego zbioru opracowań, a w jego ramach wybranych rozdziałów, to wypadła ona w pełni pozytywnie – opracowania miały charakter politologiczny i w większości były przygotowane na dobrym poziomie.

Przygotowanie pracy magisterskiej i egzamin magisterski odbywają się już w tradycyjnej formie. Tematy prac, ustalane w porozumieniu z promotorem, są zgłaszane przed rozpoczęciem drugiego semestru studiów drugiego stopnia i zatwierdzane przez Radę Instytutu. Analiza tematów zrealizowanych prac magisterskich wykazała, że w przeważającej większości prace mają charakter politologiczny, a tematy są w wystarczającym stopniu zróżnicowane. Na tym tle tym bardziej widoczne były tematy, które sygnalizowały, że prace mają inny niż politologiczny charakter (przede wszystkim historyczny), co potwierdziła analiza

wybranych prac. Egzamin magisterski odbywa się również przed trzyosobową komisją (należy wspomnieć, że funkcje promotora i recenzenta powierzane są pracownikom samodzielnym) i obejmuje odpowiedź na trzy pytania, z których dwa dotyczą zagadnień spoza problematyki pracy.

Załącznik Nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych

Ocena prac licencjackich wypada pozytywnie, choć zostały one ocenione w sposób zróżnicowany. Obok prac uznanych za dobre i bardzo dobre występują i takie, które cechuje szereg uchybień. Do głównych zalicza się mankamenty warsztatowe, odnoszące się do określenia metod pracy i narzędzi badawczych. Prace wprawdzie mają charakter politologiczny (obszar badawczy i sitaka pojęciowa), ale opisową narracją zbliżają się do prac historycznych. W niektórych z nich uwidacznia się schematyzm podejścia i skromna literatura przedmiotu. Recenzje spełniają kryteria merytoryczne i formalne.

Zakres tematyczny prac magisterskich pozostaje zgodny z kierunkiem studiów i dominującymi problemami regionu. Prace są napisane na dobrym poziomie merytorycznym i warsztatowym, choć i tutaj widoczne są drobne potknięcia edytorskie. Literatura jawi się jako wystarczająca do napisania prac i obrony zawartych w niej tez.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem

Efekty kształcenia zostały określone zarówno na poziomie ogólnym – dla całego procesu studiów oraz szczegółowo, dla każdego przedmiotu. W jednym i drugim przypadku pozostają w zgodzie ze standardami kształcenia, zarówno na poziomie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia. Można też uznać, że przyjęty program studiów oraz programy poszczególnych przedmiotów i stosowane metody dydaktyczne umożliwiają uzyskanie założonych efektów.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem szczególnej uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych

Stosowane są różne metody dydaktyczne, choć w większości mające tradycyjny charakter. Oprócz wykładu, analizy tekstu, dyskusji problemowej, panelowej, oksfordzkiej itp., stosuje się m.in. studium przypadku, prezentację multimedialną, przygotowywanie projektów, rozwiązywanie zadań, krótkie prezentacje filmów i inne. Można uznać, że zestaw stosowanych metod jest w wystarczającym stopniu zróżnicowany i daje studentom możliwość poznania różnych podejść.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów

Sylabusy zostały w większości przygotowane w sposób dokładny i szczegółowy (niekiedy, jak w przypadku polityki społecznej i gospodarczej, niezwykle szczegółowy), według jednego

wzoru obejmującego m.in. określenie stosowanych metod, warunki zaliczenia, cele nauczania z podziałem na wiedzę i umiejętności, treści programowe oraz literaturę obowiązkową i uzupełniającą (w zdecydowanej większości uzupełnioną o nowe pozycje). Niemniej jednak niektóre sylabusy (a co za tym idzie także realizację danego przedmiotu) można ocenić jako niewystarczające. Odnośnie studiów licencjackich: z powodów formalnych zdziwienie może budzić jedyna pozycja obowiązkowa podana przy kursie filozofii, którą jest wybór tekstów „Filozofia dla szkoły średniej”; w przypadku przedmiotu „najnowsza historia polityczna” treści programowe wykładu ograniczają się do biografii politycznych mających obrazować rolę jednostki w dziejach, a ćwiczeń do mechanizmów rządzących w państwach totalitarnych oraz przewrotów politycznych – to chyba zbyt wąskie zawężenie problematyki dziejów najnowszych; wstęp do teorii państwa i prawa – wydaje się, że problematyka państwa została zdominowana problematyką prawa, co szczególnie widać w treści wykładu; analiza polityczna – z sylabusu nie wynika, o co w tym przedmiocie chodzi (przykładowo punkty programu – 2. Co to jest polityka, system polityczny, państwo, rząd. 3. Podstawowe problemy współczesnych demokracji. 4. Rywalizacja polityczna; ostatnie trzy punkty dokładnie przeniesione z programu socjologii z I roku, nawet bez zmiany numeracji!), co będzie analizowane i w oparciu o jakie źródła, a ponadto czy tytuł książki Dahla i Stinebricknera kończy się znakiem zapytania?; reklama – czy w tym zakresie od 2005 roku nie pojawiło się żadne znaczące opracowanie? Jeśli chodzi o studia magisterskie, to pewne uwagi można kierować w stosunku do następujących sylabusów: filozofia i etyka polityki – szczególnie w przypadku ćwiczeń brak wskazania problemów, a w efekcie z sylabusu nie wynika, czy i w jaki sposób uwzględniona została problematyka etyki polityki; media w kampanii wyborczej – bardzo lakonicznie podane treści wykładu; socjologia polityki – zupełny brak (zresztą podobnie, jak w przypadku innych przedmiotów) wyodrębnionej problematyki kultury politycznej. Dostępność sylabusów – zgodnie z deklaracjami studentów, programy poszczególnych przedmiotów są im dostarczane na początku zajęć, natomiast nie są dostępne na stronie internetowej ani w formie wydawnictwa (być może z obawy o własność intelektualną).

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Praktyki studenckie w wymiarze trzech tygodni są obowiązkowe dla studentów studiów licencjackich, odbywają się w okresie wakacyjnym, zgodnie z „Regulaminem organizacji i przebiegu praktyk zawodowych dla studentów” opracowanym w Instytucie Politologii, w którym m.in. są wyliczone rodzaje instytucji mogących być miejscem praktyk. Konkretnie miejsce odbycia praktyk proponują sami studenci, a pomocą jest istniejąca w Instytucie baza pracodawców, u których praktyki mogą się odbywać. W oparciu o dane z 2010 roku można stwierdzić, że najczęściej są to instytucje samorządu terytorialnego, redakcje mediów, biura poselskie, instytucje pomocy społecznej. Praktyka, odbywana w oparciu o umowę zawieraną przez Instytut z odpowiednią instytucją, jest zaliczana w oparciu o sprawozdanie przedstawione przez praktykanta oraz opinię wystawioną przez instytucję, w której się odbywała (według opracowanych wzorów). Z takiego trybu odbywania praktyk korzysta także około połowa studentów studiów niestacjonarnych. Zwolnienia z praktyki udziela dziekan, a można je uzyskać po przedstawieniu umowy o pracę (w charakterze odpowiadającym wymogom regulaminowym), której prawdziwość jest sprawdzana. Ponadto

studenci, w związku z wymaganiami rynku pracy, coraz częściej odbywają praktyki fakultatywne. Praktyki są organizowane i dokumentowane w sposób prawidłowy, a ich przebieg i miejsce odbywania są związane z kierunkiem studiów.

3.4 Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów)

Zajęcia na studiach stacjonarnych licencjackich odbywają się od poniedziałku do piątku, najczęściej w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych (niektóre ćwiczenia w wymiarze 45 min.), a w większości obciążenia w ciągu jednego dnia nie są zbyt duże (jest to trudne do precyzyjnego ustalenia ze względu na sporą ilość różnych grup przedmiotów do wyboru). Natomiast nie zostały przewidziane przerwy i np. na I roku studiów pierwszego stopnia w semestrze letnim 2010/11 we wtorek czy w środę wykłady odbywają się „na styk”. Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia zajęcia odbywają się najczęściej w ten sposób, że przynajmniej jeden dzień zostaje wolny. Również i w tym przypadku nie przewidziano przerw między zajęciami, zdarzają się natomiast przypadki przerw wielogodzinnych (np. na I roku w semestrze zimowym 2010/11 we wtorek przerwa między ćwiczeniami a wykładem wynosiła dla jednej grupy 5,5 godziny, dla drugiej była o 45 min. krótsza). Na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia (niestacjonarnych I stopnia nie uruchomiono) zajęcia odbywają się w soboty i w niedziele, w godz. od 8.00 do 18.20 (pomiędzy zajęciami są przerwy, w tym jedna dłuższa – obiadowa), w semestrze odbywa się 7-10 zjazdów. Wszystkie przedmioty zostały uwzględnione w wymiarze zgodnym z programem studiów.

Ilość egzaminów w sesji egzaminacyjnej w żadnym przypadku nie jest większa niż 4, a ilość zaliczeń z oceną większa niż 6 w jednym semestrze (w przypadku studiów drugiego stopnia nie przekracza czterech), co można uznać za obciążenia mieszczące się w normie. Obsada zajęć nie budzi wątpliwości – są prowadzone przez osoby właściwe merytorycznie oraz zgodnie z posiadanym stopniem czy tytułem naukowym (wykłady prowadzą osoby ze stopniem co najmniej doktora).

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

Hospitowane zajęcia to tzw. kurs zmienny, podczas którego prowadzący pracownicy zajmują się problematyką leżącą w zakresie ich osobistych zainteresowań naukowych; miały charakter ćwiczeń. Ich przebieg był prawidłowy – polegały na prezentacji multimedialnej przygotowanej przez dwóch studentów, uzupełnianej przez prowadzącego uwagami i przykładami praktycznymi.

Załącznik Nr 4 - Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych

W oparciu o przedstawioną analizę koncepcji kształcenia i jej realizacji można stwierdzić, że z wyjątkiem wskazanych, raczej niewielkich niedociągnięć, ocena jest w pełni pozytywna i dotyczy poziomu spełnienia standardów kształcenia z punktu widzenia wszystkich wchodzących w rachubę kryteriów (struktury kwalifikacji absolwenta, planów studiów i programów nauczania, efektów kształcenia, kontaktów z otoczeniem, poziomu umiędzynarodowienia).

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

1. *Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia odnosząca się do:*
 - 1) *struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowanej polityki i procedur w zakresie zapewnienia jakości,*
 - 2) *okresowych przeglądów planów i programów nauczania oraz ich efektów (np. adekwatności konstrukcji oraz treści realizowanych planów i programów nauczania w kontekście zamierzonych efektów kształcenia, uwzględnienie specyfiki poziomów kształcenia i form studiów, formalnych procedur zatwierdzania programów nauczania, udziału studentów w działaniach dotyczących zapewnienia jakości, opinii zwrotnych od pracodawców, przedstawicieli rynku pracy oraz innych organizacji),*
 - 3) *oceny studentów (np. stosowanych form i kryteriów weryfikacji wiedzy oraz oceny wyników kształcenia),*
 - 4) *zapewnienia jakości kadry dydaktycznej (np. okresowych ocen pracowników, hospitacje, ankiet dla studentów oceniających zajęcia dydaktyczne, częstotliwość ankietyzacji),*
 - 5) *form wsparcia studentów (np. informacji o wsparciu ze strony nauczycieli akademickich, w tym opiekunów roku oraz pracowników administracyjnych, ankiet dla studentów dotyczących pracy administracji),*
 - 6) *stosowanego systemu informacyjnego (np. gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji o poziomie zadowolenia studentów oraz o wynikach kształcenia osiągniętych przez studentów, możliwościach zatrudnienia absolwentów itp.),*
 - 7) *publikowania informacji (np. dostępu do aktualnych i obiektywnych informacji na temat m.in. oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur toku studiów, planowanych efektów kształcenia)*

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zgodnie z deklaracją Uczelni pełni istotną rolę w procesie zarządzania jednostką, kształcenia studentów oraz prowadzenia badań naukowych. Stale także zyskuje na znaczeniu i wymaga coraz bardziej wysublimowanych działań. Uniwersytet Opolski wyszedł bowiem z założenia, że w okresie zaostrzającej się konkurencji w szkolnictwie wyższym, jednym z zasadniczych warunków bycia konkurencyjnym jest poziom nauczania i jakość „wypuszczanych” absolwentów. Wprawdzie Uniwersytet jako całość nie dysponuje jednym ujednoczonym i ramowym zarazem dokumentem dot. analizowanej kwestii, ale Wydział i Instytut realizują zadania z tego zakresu na bazie własnych wyobrażeń i procedur. Można zatem przyjąć, że mimo braku ww. podstawy prawnej, w wymiarze praktycznym wymogi pozostają spełnione.

Zarządzanie jakością odnosi się do zasadniczych kwestii funkcjonowania szkoły wyższej, są to:

- a. **Procedura opracowania i zatwierdzania koncepcji kształcenia** wyrażonej w planach i programach. Zasadniczym ciałem na tym polu jest Rada Programowa, którą tworzą pracownicy jednostki powoływani przez Dziekana. Niestety Instytut nie dokumentował funkcjonowania Rady, ale wszelkie informacje przekazane Zespołowi PKA pozostają żywe w pamięci pracowników Instytutu. Rada pełni rolę inicjującą i koordynującą oraz opiniodawczą w odniesieniu do kształcenia. W zależności od konkretnego zadania włącza się do działania w różnym zakresie i jego etapie. Obok Rady Programowej nad jakością kształcenia czuwa uczelniany koordynator ECTS. Organami opiniodawczymi i uchwałodawczymi są Rada Instytutu i Rada Wydziału. Prawo ostatecznego zatwierdzenia przysługuje władzom rektorskim.

Rada Programowa dokonuje okresowego przeglądu planów studiów. W celu właściwego rozpoznania zasięga opinii kadry i studentów.

- b. **Efekty kształcenia** – wyniki sesji egzaminacyjnych oraz egzaminów końcowych są regularnie omawiane na posiedzeniach rad uczelni.
- c. **Jakość kadry naukowej** – dydaktycznej jest zapewniana i oceniana na trzy sposoby: ankieta samooceny pracownika, ankieta oceny zajęć (ewaluacja), hospitacja zajęć.
- i. Każdy pracownik jest zobowiązany złożyć ankietę samooceny będącą sprawozdaniem z działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Ocena pracodawcy wyrażona punktowo jest uwzględniana na etapie negocjacji zatrudnienia.
 - ii. Ankieta ewaluacyjna jest stosowana regularnie, ale z uwzględnieniem statusu zatrudnienia i uzyskiwanych ocen. Analizą zebranego materiału zajmuje się Międzywydziałowe Centrum Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego. Wyniki ankiet Dyrektor Instytutu omawia z pracownikami.
 - iii. Hospitacja jest prowadzona regularnie i odpowiednio dokumentowana.
- Podstawą oceny pracownika naukowego jest *Regulamin okresowego oceniania nauczycieli akademickich* stanowiący Załącznik nr 4 do Statutu Uniwersytetu Opolskiego. Definiuje on zdania nauczycieli akademickich, ponadto określa procedury, płaszczyzny i kryteria oceny. Nakreślone obowiązki mieszczą się w klasycznym zestawie pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Ocenę przeprowadza się do 4 lata lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej. Paragraf 3 zdefiniował podstawę oceny w 12 punktach. Składają się nań: publikacje, promocja kadry naukowej, udział w kolegiach redakcyjnych, konferencjach naukowych, działalność popularyzatorska, dydaktyka, publikacje naukowe, pełnione funkcje w organizacjach naukowych, działalność organizacyjna i pozyskiwanie środków na badania ze źródeł zewnętrznych. W przypadku niesamodzielnich pracowników nauki uwzględnia się także zaawansowanie w pisaniu prac na stopień, a pracowników samodzielnych kształcenie kadr naukowych. Ocena jest dokonywana na podstawie wypełnionej przez pracownika ankiety oceny (jak wyżej). Jej analizy podejmuje się komisje adekwatne dla różnej kategorii pracowników.
- d. **Zasady dyplomowania** – szczegółowe zasady dyplomowania zostały opisane w innej części Raportu, tutaj należy jedynie wskazać, że tematyka prac magisterskich jest omawiana na Radzie Instytutu.
- e. **Wsparcie studentów** – Instytut prowadzi zróżnicowane działania w zakresie promocji studentów. Informuje, że ma on wymiar merytoryczny i finansowy. Ważnym jest, że czyni to angażując koła naukowe i studencką społeczność. Zakres udzielonego wsparcia jest uzależniony od zasobów finansowych oraz swobody instytucjonalno - prawnej w tym zakresie. Za cenne wsparcie uznać należy poszukiwanie dla studentów fundatorów stypendiów oraz sponsorowanie nagród za najlepszą pracę magisterską.
- f. Instytut Politologii dysponuje bogatą i dobrze funkcjonującą stroną internetową, która pełni rolę **kanału informacyjnego** dla pracowników i studentów.

Szczegółowa analiza wyników *studenckiej oceny pracowników* Instytutu Politologii wg zajmowanych stanowisk, za minione lata (np. 2008/2009). Zestawienie to obejmuje wykaz 12 pytań odnoszących się do wszystkich najważniejszych obszarów pracy nauczyciela akademickiego, następnie wyrażone stanowisko, ocenę ogółem i rangę. Z danych tych wynika, że najslabiej zostali ocenieni samodzielni pracownicy naukowcy – średnia 3,60. Wyprzedzili ich asystenci – 3,68 i adiunkci 3,98. (*Załącznik III a*)

Uczelnia okazała *Opinię jakościową* za semestr zimowy 2008/2009. (*Załącznik III b*), zawierającą także cytaty w wpisów studentów. Wobec nich należy zachować najwyższą ostrożność, jednakże powtórzenia opinii oraz ich skorelowanie z oceną z ewaluacji powinny być dla Uczelni wystarczającym argumentem podjęcia działań.

Na zebraniach Rady Programowej dyskutowano nad rozwojem programowym Instytutu (kolejne poziomy kształcenia i reformy już prowadzonych form studiów). Rada odbywała także rutynowe spotkania ze studentami pierwszego roku, zbierała uwagi dot. przedmiotów do wyboru. W dalszej kolejności przedstawiała stanowisko Radzie Instytutu, następnie sprawa trafia na radę wydziału. Elementem procedowania jest także tzw. wewnętrzny audyt (dr hab. Izabela Pisarek) programów kształcenia i kwestii dydaktycznych pod względem formalnym.

Sprawy mieszczące się w obszarze zarządzania jakością należą także do kompetencji pozostałych ciał Instytutu, tj. Rady Naukowej IP (np. protokół z dnia 24/02/2011) oraz Rady Instytutu (protokół z dnia 22/02/2011, 15/04/2010). Na posiedzeniach ww. Rad podejmowano tematy otwarcia przewodów doktorskich, prezentowano dorobek naukowy asystenta, dyskutowano kwestie prac doktorskich i uprawnień doktorskich, podsumowywano sesję egzaminacyjną i współpracę z zagranicą.

Ocenie poddano:

- a) prace następujących przedmiotów: Geografia polityczna, Stosunki międzynarodowe, Teoria polityki (Załącznik III c);
- b) zespołową pracę dyplomową na poziomie licencjackim:
 - a. *Państwo opiekuńcze. Tradycje i perspektywy*;
 - b. *Społeczno-kulturowe czynniki wpływające na rozwój regionu*, Opole 2010, ss. 192, składają się prace 8 autorów;
 - c. *Dziennikarze i media w dyskursie publicznym doby demokratycznych przemian 1989 – 2010*;
 - d. *Procesy separatystyczne w Europie*,
- c) prace magisterskie.

Stosowane formy i kryteria oceny wiedzy studentów a także wyniki **śródsesestralne i końcowe** potwierdzają adekwatność przyjętych metod względem wykładanych treści i poziomu prezentowanej wiedzy. Uwidacznia się także konsekwencja stosowania oraz porównywalność rygoryzmu pomiędzy poszczególnymi nauczycielami akademickimi i grupami przedmiotów. W przeanalizowanych pracach studenckich znajdują się merytoryczne komentarze i omówienia prac oraz ocena (np. wyrażona punktami). Prace bazują na zróżnicowanej ilościowo literaturze przedmiotu z widocznym internetowym źródłem pozyskiwania danych i całych fragmentów treści. Taka sytuacja wymusza na nauczycielach akademickich „szczególną ostrożność” przy zadawaniu tematów, a szczególnie przy ich sprawdzaniu. Obawy te są jak najbardziej uzasadnione, co potwierdza fakt wykrycia przez nauczyciela plagiatu.

Protokoły **egzaminów licencjackich** potwierdzają realizację przyjętych założeń egzaminacyjnych (tj. indywidualnego zadawania pytań, udzielania odpowiedzi i wystawiania zróżnicowanych ocen). Tematyka kwestii poruszanych na egzaminie jest bardzo szeroka i mieści się z zakresie seminarium / pracy dyplomowej, natomiast jedno pytanie bada wiedzę ogólną kierunkową. Losowo wybrane opracowania szczegółowe pozwalają pozytywnie ocenić ich politologiczny charakter i w większości dobry poziom, merytoryczny i warsztatowy. **Procedura dyplomowania na poziomie magisterskim** jest już tradycyjna, wybór i zatwierdzenie tematów prac przechodzi stadia konsultacji z promotorem i akceptacji na Radzie

Instytutu. Ich tematyka w zasadzie odpowiada kierunkowi studiów. Wkład pracy własnej studentów na zróżnicowanym poziomie był najczęściej adekwatnie oceniony. Egzamin magisterski składany jest przed komisją, która zadaje uzasadnione merytorycznie pytania egzaminacyjne. Korekty wymagają składy komisji egzaminacyjnych, gdyż analiza dokumentacji jednoznacznie wskazuje na ukształtowanie „stałych zespołów”, które także nie zawsze mają uzasadnienie merytoryczne.

Uczelnia w ramach zapewnienia jakości kadry nauczającej dokonuje hospitacji zajęć dydaktycznych. Dokumentacja z jej prowadzenia jest rzetelna a sam proces oceny jest ujęty w ramy instytucjonalne i prawne. Opinie pohospitacyjne w swej krytycznej – wiarygodnej wymowie wskazują także pracownikowi hospитowanemu, jak się efektywniej przygotowywać do zajęć i sprawniej je prowadzić. Należy jednakże dopilnować, by z treścią oceny a zatem i zaleceń zapoznał się nauczyciel, co powinien potwierdzić własnym podpisem. (*Załącznik nr III d*)

Ankiety ewaluacyjne są opracowywane, a następnie ich wyniki omawiane na zebraniach ciał kolegialnych. Na radzie instytutu i zebraniach pracowniczych podawane są w postaci ogólnej (bez nazwisk). Ponadto każdy pracownik ma prawo wglądu do oceny swojej pracy oraz otrzymuje wynik końcowy ze swoją średnią. Z informacji uzyskanych od uczelni w trakcie wizytacji wynika, że nie praktykuje się analizy wyników ankiet ewaluacyjnych na posiedzeniach rady wydziału.

W roku akademickim 2009/2010 do osób najlepiej wypadających w rankingach oceniających należeli: dr Aleksandra Kusztal i dr Kamil Minkner.

Ankieta samooceny obejmuje następujące elementy: działalność naukową, kształcenie kadr (dot. samodzielnych pracowników nauki); działalność dydaktyczną, działalność organizacyjną, działalność promującą uczelnię, inne informacje składane przez pracownika oraz opinię przełożonych. Ocenie poddano 10 ankiet pracowników Instytutu obejmujące okres od 2005 roku. Ich ocena jest pozytywna (*Załącznik III e*).

Uczelnia dba o zapewnienie należytych warunków pracy nauczycielom akademickim i studiowania, co potwierdzili sami zainteresowani w rozmowie z Zespołem oceniającym. Liczebność grup zajęć dydaktycznych mieści się w normie i jest dostosowana do poszczególnych rodzajów zajęć.

Stwierdzono bardzo duże obciążenia zajęciami dydaktycznymi niektórych pracowników naukowych przekraczające nawet 600 godzin zajęć przy pensum na poziomie 240. Ważnym jest wskazanie uczelni, że takie obciążenia mogą negatywnie wpływać na pisanie prac na stopień oraz istotnie zakłócać prawidłowy przebieg kariery akademickiej (*Załącznik III f*).

Stwierdzono w pojedynczych przypadkach duży rozrzut tematów prac dyplomowych i ich nieadekwatność dla kierunku studiów (*Załącznik III g*)

Instytut dysponuje gamą form wsparcia studentów, które cieszą się sporą popularnością, tj. stypendia od biznesu (Górażdże Cement); stypendium fundacji im. Piotra Mroczyka,

stypendium Fundacji im. Bolesława Wierbińskiego. Ponadto Instytut Politologii uczestniczy w organizowaniu Olimpiady Wiedza o Polsce i świecie współczesnym.

Na Wydziale Historyczno – Pedagogicznym prowadzony jest ranking (punktowy) Instytutów. Za rok 2010/2011 Instytut Politologii uplasował się na 3 miejscu z sumą 314 punktów, które przysługiwały w ramach uczelnianej punktacji za posiadane uprawnienia do nadawania stopni naukowych, za dorobek naukowy i działalność naukowo – badawczą, konferencje naukowe.

2. *Opinie prezentowane na spotkaniach*

2.1. *Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni (z części studenckiej)*

W trakcie spotkania ze studentami przeważały głosy pozytywnie oceniające studia politologiczne w Uniwersytecie Opolskim – chwalono m.in. kadrę dydaktyczną (m.in. stwierdzając, że nie odbiega poziomem od wykładowców uniwersytetów niemieckich oraz podkreślając młody w większości wiek ułatwiający wzajemne zrozumienie; podkreślano także, że zajęcia są prowadzone przez wykładowców z innych uniwersytetów w kraju i z zagranicy), atmosferę studiowania (m.in. padały stwierdzenia, że studenci nie są anonimowi, a promotorzy służą pomocą przy pisaniu prac dyplomowych, ponadto starostowie lat mają kontakt telefoniczny z prowadzącymi zajęcia), ofertę przedmiotów do wyboru oraz infrastrukturę – bazę, wyposażenie itp. Wspominano również opracowaną w Instytucie koncepcję pisania prac licencjackich i przeprowadzania egzaminu licencjackiego i można odnieść wrażenie, że cieszy się ona akceptacją studentów.

Uwagi krytyczne dotyczyły m.in. następujących spraw: pokrywania się treści programowych w ramach studiów I i II stopnia (np. w zakresie globalizacji), sposobu zapisów na przedmioty do wyboru, powodujący tworzenie się kolejek i zmuszający osoby chcące mieć pewność uczestnictwa w określonych zajęciach do wielogodzinnego stania w kolejce, skumulowanie (w ramach specjalności na studiach magisterskich) przedmiotów „praktycznych” na roku drugim, równoległe z pisaniem pracy magisterskiej, sposób wykorzystania wyników ankiet ewaluacyjnych, z którymi, nawet w uogólnionej formie, studenci nie mogą się zapoznać.

Można było odnieść wrażenie, że uczestniczący w spotkaniu studenci są zadowoleni z dokonanego wyboru uczelni i kierunku studiów.

Studenci obecni na spotkaniu przyznali, że wyniki ankiet ewaluacyjnych są brane pod uwagę przez Władze wydziału, niemniej trudno było im wskazać konkretne skutki negatywnej lub pozytywnej oceny nauczyciela. Studenci jak i samorząd nie otrzymują wyników w ujęciu statystycznym, twierdzą że nie mają realnej oceny sytuacji w omawianym zakresie.

Studenci pozytywnie ocenili możliwość uczestnictwa w procesie ankietyzacji. Wskazali również, że nie widzą związku z przeprowadzaniem oceny prowadzących a zatrudnieniem wykładowców. Samorząd i studenci Wydziału nie biorą udziału w procesie tworzenia kwestionariuszy ankiet oceniających, w tym obszarze wszelkie czynności podejmuje Wydział. Konstrukcja kwestionariusza ankietowego, jak też skala oceny jest przejrzysta, umożliwia studentowi zamieszczenie własnych informacji lub uwag na temat danego przedmiotu czy wykładowcy.

2.2. *Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni*

Wielokrotnie w trakcie wypowiedzi wypowiadano bardzo pochlebne zdania na temat warunków zatrudnienia, atmosfery pracy oraz szeroko pojmowanej transparentności. Wprawdzie Uniwersytet Opolski jako całość nie ma opracowanego jednolitego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ale funkcjonuje wiele elementów nań się składających. Także Instytut za ważny filar swej działalności uczynił wewnętrzną kontrolę jakości, która przez pracowników jest oceniana jako efektywna i sprawiedliwa.

3. *Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie*

Studenci znają ofertę uczelnianego Akademickiego Centrum Karier. Przyznali, że część osób studiujących na Wydziale korzysta z pośrednictwa Centrum zarówno w przypadku poszukiwania korzystnej praktyki jak i palety ofert szkoleń, spotkań, informacji o pracodawcach, czy targach pracy. Ponadto Biuro pomaga w praktycznym wymiarze, studenci mają możliwość nauczenia się tworzenia poprawnego CV i listu motywacyjnego. Należy pozytywnie ocenić funkcjonowanie Akademickiego Centrum Karier w uczelni.

Oceniana jednostka realizuje cele składające się na zadania systemu zapewnienia jakości kształcenia. Czyni to także na podstawie wewnętrznych uregulowań, pozostających w zgodzie z przepisami prawa i ich duchem. Działania w tym zakresie są bardzo obszerne i adekwatne dla środowiska akademickiego. Lektura dokumentów jednoznacznie wskazuje na autentyczność i wiarygodność, a opinie zebrane w trakcie wizytacji na odpowiedzialność uczelni w tym zakresie. Mimo tych pozytywnych rezultatów działań z głosu studentów wyłania się szereg wyzwań w zakresie dydaktycznym.

Część IV. Nauczyciele akademicy

1. *Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej*

Liczba nauczycieli akademickich Uczelni:

Tabela nr 3.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	88 (2)	63 (2)	10	15	0
Doktor habilitowany	142 (4)	127 (4)	7	8	0
Doktor	402 (6)	393 (6)	5	4	0
Pozostali	135	135	0	0	1
Razem	767	717	22	27	1

* w nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

W Uczelni zatrudnionych jest 766 nauczycieli akademickich w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 88 profesorów tytularnych, 142 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 402 ze stopniem naukowym doktora. Trzon kadry naukowej stanowią osoby ze stopniem naukowym doktora (ok. 52% ogółu pracowników) Dla większości nauczycieli akademickich (ok. 96%) Uniwersytet Opolski stanowi podstawowe miejsce pracy.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2006	4 (1)	0	0
2007	4 (0)	1 (1)	1 (1)
2008	4 (0)	1 (1)	3 (1)
2009	4 (3)	0	0
2010	6 (1)	2 (1)	1 (0)
Razem	22 (5)	4 (3)	4 (2)

Widoczny jest stały rozwój naukowy kadry Wydziału Historyczno-Pedagogicznego. Dotyczy to szczególnie osób, które w ostatnich latach uzyskały stopień naukowy doktora. W odniesieniu do pracowników związanych z wizytowanym kierunkiem studiów relatywnie dużo (w porównaniu do ogółu pracowników Wydziału) awansów naukowych dotyczy osób, które uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

- formalno-prawnych

W teczkach osobowych pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania lub umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia - Dz.U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia wliczani są nauczyciele akademicy dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy (§8 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia

zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami prawa (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że spełnione są warunki art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

- *merytorycznych* – zespół nauczycieli akademickich zgłoszonych przez Instytut do minimum kadrowego na kierunku politologia na studiach licencjackich i magisterskich spełnia wymogi merytoryczne na bazie przedstawionych dokumentów oraz wykazu publikacji. Trzon kadrowy tworzą politolodzy legitymujący się dorobkiem naukowym obejmującym problematykę mieszczącą się w głównym i pobocznych nurtach nauki o polityce. Publikacje są aktualne, podejmują bieżącą problematykę politologiczną odnoszącą się do Polski, regionu, Unii Europejskiej, spraw regionalnych, bilateralnych, do idei i myśli politycznej, ruchów społecznych i politycznych, instytucji, mediów. Obecne są także publikacje z zakresu problematyki społecznej oraz na pograniczu spraw społeczno – gospodarczych. Pracownicy publikują także w językach obcych, a publikacje ukazują się zarówno w kraju, jak i za granicą.

- *sformułowanie jednoznacznego wniosku dotyczącego spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego*

Uczelnia dysponuje kadrami nauczycieli akademickich pozwalającą pod względem formalnym i merytorycznym spełnić wymogi ustawowe odnoszące się do minimum kadrowego dla kierunku politologia.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (12) do liczby studentów kierunku (403) spełnia wymagania § 11 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Wynosi on ok. 1:34 przy wymaganiach 1:180.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej

Przydział zajęć dydaktycznych nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego jest zgodny z posiadanym wykształceniem i zaprezentowanym dorobkiem naukowym. Zastrzeżenia zawarto w *Załączniku nr IV b*. Stopień umiędzynarodowienia dydaktyki w siedzibie uczelni w dużym stopniu pozostaje zadaniem do zrealizowania. Wprowadza się natomiast praktyków (krajowych) do dydaktyki głównie na zajęciach z dziennikarstwa.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym

Spotkanie z kadrą naukową miało miejsce 08 kwietnia 2011 roku o godz. 12.30, przewodniczył mu ze strony PKA prof. Krzysztof Łabędź. Po zaprezentowaniu składu Zespołu Oceniającego pokrótce scharakteryzował misję PKA oraz jej zadania w obszarze kontroli jakości kształcenia, a także podzielił się „wrażeniami” Zespołu z lektury Raportu samooceny oraz prac PKA na miejscu, w tym ze spotkania ze studentami.

Ze strony Uczelni w spotkaniu uczestniczyło 19 pracowników naukowych.

Pierwszym poruszonym tematem było usytuowanie Instytutu na mapie polskiej politologii w kontekście prowadzonych badań naukowych, zmian demograficznych, środowiskowej konkurencji oraz reformy szkolnictwa wyższego. Pracownicy Instytutu wskazywali na wieloaspektowość własnego funkcjonowania pomiędzy silnymi ośrodkami akademickimi wymuszającymi konkurencję, na wypracowywanie środowiskowej tożsamości naukowo – dydaktycznej determinowanej w dużym stopniu historią, położeniem regionu i województwa. W tym obszarze pochwalono się otwieraniem na zróżnicowanie kulturowe, zasadami dyplomowania oraz rozwijaną współpracą międzynarodową wyrażającą się sporą wymianą kadry i studentów oraz studiami trójstronnymi. Poczuciu pewności i wysokiej samooceny pracowników towarzyszą niestety uczucia niepokoju z powodu coraz trudniejszej i ciężkiej pracy dla osiągnięcia tych samych efektów nauczania.

Kolejną niezwykle żywo dyskutowaną kwestią były sprawy naukowe i ocena naukowa pracowników i jednostek. Podobnie jak w innych ośrodkach, dominowało rozżalenie a nawet rozczarowanie względem uregulowań krajowych i przyjętej praktyki, w wielu miejscach patogennej. Zróżnicowanie w traktowaniu kierunków studiów powoduje, że np. kierunki ścisłe mają mało studentów a humanistyczne dużo pracy. Przyrost zakresu obowiązków i nakładu pracy nie przekłada się na wynagrodzenie. Stwierdzono zjawisko wręcz przeciwne, mianowicie obcinanie wynagrodzenia za poszczególne składniki pracy nauczyciela akademickiego (egzamin, promocja, recenzje itp.). W konsekwencji rosną przeszkody organizacyjne i personalne w rozwoju naukowym.

Instytut podejmuje działania internacjonalizacji procesu dydaktycznego przyjmując studentów z zagranicy. Obok oczywistych korzyści z tego płynących, Instytut niestety musi zmagać się z szeregiem utrudnień, które powinny być rozwiązywane na poziomie ministerstwa spraw zagranicznych, ministerstwa nauki i szkolnictwa wyższego, władz wojewódzkich i samorządowych.

Z wypowiedzi pracowników wynika także wniosek o nieefektywności zasad finansowania, z jednej strony wynagrodzenie zależy od zrealizowania pensum dydaktycznego, z drugiej strony centralizacja finansów powoduje, że wypracowane punkty za pracę naukową nie przekładają się adekwatnie na zasobność finansową instytutów i wykładowców. Może to powodować, że szkoły nie będą chciały silnie angażować się w projekty.

W związku z poruszonymi wcześniej kwestiami stwierdzono także, że nowa ustawa ograniczy możliwości zarobkowania, co pogorszy położenie kadry uniwersyteckiej nie rekompensując niczym w zamian. Wprawdzie uznano, że rozwój kadrowy Instytutu idzie w dobrym kierunku, jest właściwa struktura zatrudnienia, ale dostrzega się także szereg ograniczeń i niebezpieczeństw w tym zakresie.

Za ważny filar rozwoju Instytutu i także opolskiego ośrodka politologicznego uznano trójstopniowość studiów politologicznych.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.).

We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia. W jednym przypadku stwierdzono jedynie brak dokumentu potwierdzającego uzyskanie stopnia naukowego. W aktach osobowych znajdują się ww. dokumenty uporządkowane chronologicznie, ponumerowane wraz z pełnym ich wykazem. We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia lekarskie oraz zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie BHP. Dokumentacja osobowa nauczycieli akademickich prowadzona jest skrupulatnie.

Kopie dokumentów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem.

We wszystkich teczkach znajdują się również oświadczenia o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia stosuje wzór oświadczenia zaproponowany przez Prezydium PKA.

Uczelnia spełnia wymogi prawne i merytoryczne do prowadzenia kształcenia na kierunku politologia na poziomie studiów licencjackich i magisterskich. Dysponuje kadrą aktywną naukowo w głównym i pobocznych nurtach nauki o polityce, czynną dydaktycznie oraz uczestniczącą w życiu naukowym krajowym i międzynarodowym. Instytut znajduje się w fazie budowy własnych struktur, w tym kadr, dlatego powinien usilnie wspierać rozwój zawodowy pracowników, co w sposób naturalny przełoży się na poprawę elastyczności w tym względzie. Instytut cieszy się uznaniem środowiska, z kolei bardzo krytycznego względem systemowych uwarunkowań pracy dydaktycznej i naukowej w Polsce.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej

Instytut prowadzi działalność naukową w zakresie ocenianego kierunku oraz dziedzin nauki z nim związanych. Uwidocznia się to w badaniach naukowych, publikacjach oraz organizacji konferencji i seminariów. Możemy wyodrębnić dwutorowość w podejmowanych zagadnieniach naukowych realizowanych w obrębie badań – z jednej strony jest to kategoria regionalna, z drugiej strony podejmowane są współczesne wyzwania badawcze z zakresu politologii. Tradycje historyczne i położenie jednostki sprzyjają badaniom podnoszącym kwestie dotyczące regionu i problematyki pogranicza (np. badania statutowe „Śląsk Opolski i Opawski w kierunku standardów europejskich”, grant „Ewolucja instytucji granicy we

współczesnej Europie”), podkreślającym geopolityczną perspektywę rozważań (badania statutowe: „Geopolityka Europy Środkowowschodniej. Europejska polityka sąsiedztwa”, „Współczesna polska myśl polityczna wobec problemów wewnętrznych i otoczenia Polski. Geopolityka Europy Środkowowschodniej”, „Rosja w geopolitycznym świecie na początku XXI wieku”) oraz związanym z relacjami odnoszącymi się do Unii Europejskiej (badania statutowe: „Polska – Niemcy w Unii Europejskiej”, „Droga Ukrainy do Unii Europejskiej”, „Kondycja państwa narodowego w Unii Europejskiej”, „Polska w Unii Europejskiej”). Ważną grupą tematów poruszanych w badaniach są także kwestie dotyczące sprawowania władzy (badania statutowe: „Tradycja i współczesność parlamentaryzmu”, „Pomiędzy władzą a społeczeństwem”, „Prawda i odpowiedzialność. Odpowiedzialność za co? jaka? czyja? – dylematy”) oraz komunikowania (badania statutowe: „Trójkąt sił medialnych – między władzą, rynkiem a społeczeństwem” i „Komunikowanie polityczne”).

Instytut jest aktywny w międzynarodowym i krajowym środowisku politologicznym. Istotnym obszarem upowszechniania dorobku naukowego pracowników jednostki są publikacje. W ocenianym okresie opublikowano 132 monografie lub rozdziały w monografiach, 4 publikacje w czasopismach recenzowanych z listy filadelfijskiej, 61 publikacji w czasopismach recenzowanych o zasięgu przynajmniej krajowym i 1 w publikację w czasopiśmie recenzowanym o zasięgu lokalnym.

Instytut Politologii UO zorganizował i współorganizował 14 politologicznych konferencji naukowych. Pracownicy jednostki prezentowali także wyniki swych badań podczas zewnętrznych spotkań naukowych. Efekty badań są wykorzystywane także w procesie dydaktycznym.

W nakładach na działalność naukową jednostki zwraca uwagę znaczna rola środków finansowych pochodzących z grantów, które obok środków na badania statutowe i środków na badania własne stanowią bazę dla finansowania działalności badawczej prowadzonej przez Instytut. Na podkreślenie zasługuje aktywność i mobilność pracowników jednostki w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Obok wsparcia finansowego ministerstwa w postaci grantu, dofinansowanie na indywidualne projekty badawcze pochodzą zarówno od instytucji krajowych (np. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego), jak i zagranicznych (m.in.: The Miami European Union Center, Deutscher Akademischer Austausch Dienst, Instytut im. Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku, grant programu the European Economic Area Program, granty EEA/EOG, grant Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe oraz Central European Initiative).

W okresie podlegającym ocenie pracownicy Instytutu byli nagradzani za swe zaangażowanie w badaniach naukowych i proces dydaktyczny, wyraziło się to m.in. przyznaniem 9 nagród rektorskich, 2 medali Komisji Edukacji Narodowej i 2 nagród dotyczących jakości kształcenia „Quality”.

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych (z części studenckiej)

Na Wydziale działa około 10 kół naukowych oraz organizacja ESN. Studenci w nich zrzeszeni biorą aktywny udział zarówno w życiu Uczelni jak i poza nią. Organizują liczne

przedsięwzięcia angażujące studentów, konferencje miejscowe i ogólnopolskie, seminaria. Z uwagi na charakter studiów studenci często organizują spotkania ze specjalistami w danych dziedzinach oraz zapraszają czołowych przedstawicieli sceny politycznej. Członkowie kół współpracują ściśle ze studentami z uniwersytetu w Opawie. Część gablot w siedzibie Wydziału przeznaczona jest do prezentacji osiągnięć kół naukowych. Wydział znacząco spełnia wymagania dotyczące działalności kół naukowych.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej

Instytut Politologii UO uczestniczy w międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej. Jednostka realizuje współpracę z ośrodkami zagranicznymi w kilku obszarach: wymiany studentów i pracowników w ramach programu ERASMUS oraz umów bilateralnych. W wymianie studentów w ramach programu ERASMUS utrzymuje się tendencja przewagi przyjazdów studentów z zagranicy w stosunku do wyjazdów studentów opolskiej politologii (2008 -17:6, 2009 – 25:5, 2010 – 32:1), wymiana pracowników wykazuje odwrotne relacje - nieznaczną przewagę wyjazdów pracowników Instytutu nad przyjazdami gości z zewnątrz (2008 – 4:4, 2009 – 7:1, 2010 – 4:3). Zwiększeniu uległa liczba umów bilateralnych związanych z tym programem (z 7 w 2008 do 13 w 2010). W przyszłości zakłada się uruchomienie programów CEEPUS, ERASMUS MUNDUS i TEMPUS.

Nawiązano współpracę z Uniwersytetami w Moguncji (RFN) i Dijon (Francja) przygotowującą wprowadzenie od roku 2011/2012 trójstronnych studiów politologicznych. Ponadto realizowana jest współpraca i wymiana studentów i badaczy z ośrodkami na Ukrainie (Państwowy Uniwersytet Służb Podatkowych w Irpinii, Kijowski Uniwersytet Sławistyczny, Uniwersytet im. I. Franko we Lwowie).

Uzupełnieniem wymiany z zagranicznymi ośrodkami naukowymi są indywidualne zagraniczne wyjazdy badawcze (np. do Instytutu im. Piłsudskiego w Nowym Jorku, Uniwersytetu Moskiewskiego im. M. Łomonosowa).

Kolejnym obszarem współpracy międzynarodowej jest wspólna organizacja konferencji i seminariów naukowych, prowadzenie projektów badawczych z udziałem partnerów zagranicznych, przygotowywanie wspólnych publikacji z ośrodkami zagranicznymi, publikowanie artykułów w pracach wydawanych przez ośrodki zagraniczne.

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi

Działalność naukowa, jak i aktywność na krajowych i międzynarodowych forach politologów oraz kontakty z lokalnym otoczeniem stanowią walory Instytutu Politologii UO. Uwidacznia się wzrost poziomu umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku (zarówno w wymianie studentów i badaczy, jak i poprzez podejmowanie nowych inicjatyw). Ambitne, ale i pragmatyczne plany dalszej intensyfikacji międzynarodowej współpracy naukowo - dydaktycznej powinny sprzyjać rozwojowi kierunku i prowadzącej go jednostki.

Część VI. Baza dydaktyczna

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i Internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych

Bazą dla zajęć dydaktycznych w ramach kierunku politologia są pomieszczenia mieszczące się w budynku Collegium Civitas im. Bolesława Wierzbiańskiego przy ul. Katowickiej 89 w Opolu. Do dyspozycji Instytutu Politologii na I i II piętrze budynku jest 10 sal dydaktycznych (łącznie 534 miejsc), na III piętrze ulokowano pokoje pracowników Instytutu i 4 sale seminaryjne (po 15 miejsc każda).

Studenci kierunku politologia mogą skorzystać w tym samym budynku także z biblioteki, pracowni komputerowej, pracowni telewizyjnej i pracowni prasowej. Ponadto w Domu Studenta „Niechcic” (ul. Katowicka 87a) znajduje się pracownia radiowa. Międzyinstytutowa Biblioteka Politologii, Filozofii i Socjologii dysponuje w czytelnicy (137,4 m kw.) 74 miejscami dla czytelników i 10 stanowiskami komputerowymi z dostępem do internetu i e-źródeł. Istnieje łatwy dostęp do księgozbioru podręcznego. W zbiorach MBPFiS liczących 14346 tytułów książek, 185 tytułów zbiorów specjalnych (filmów, audiobooków, map, itp.) i 174 tytuły czasopism wyodrębniono działy poświęcone politologii i zagadnieniom z nią związanym. W przeprowadzonym przez Komisję teście potwierdzono dostępność w bibliotece tytułów umieszczanych w sylabusach na ocenianym kierunku. Szczegółową charakterystykę zasobów biblioteki zawiera raport samooceny jednostki.

Pracownia komputerowa ma 23 stanowiska. Sprzęt komputerowy działa w oparciu o system operacyjny Windows XP Professional i wybrane aplikacje (m.in.: MS Office 2000 Professional, OpenOffice 3.3). Wyrywkowa kontrola sprzętu potwierdziła jego sprawność.

Pracownia telewizyjna jest wyposażona w sprzęt do produkcji i emisji programów.

Pracownia prasowa obejmuje 5 stanowisk komputerowych mających zainstalowane pakiety do składu gazet Adobe Creative Suite 3 Design.

W budynku Collegium Civitas dostępny jest internet bezprzewodowy w ramach projektu eduroam. Na wyposażeniu jednostki znajduje się stacjonarny zestaw nagłaśniający oraz zestawy przenośne i 7 rzutników multimedialnych.

Przestronny budynek Collegium Civitas ma szerokie korytarze umożliwiające swobodną komunikację i windę usprawniającą przemieszanie się między piętrami.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia (z części studenckiej)

Studenci wyrazili zadowolenie ze stanu budynku dydaktycznego Wydziału oraz innych obiektów socjalnych i sportowych uczelni (zwłaszcza z budowanych w sąsiedztwie boisk Orlik). Jako pozytywne oceniają liczne inwestycje prowadzone przez Uczelnię (budowa centrum studenckiego w kampusie). Jak zaznaczyli duży wpływ na wybór studiów poza ofertą kierunków i specjalności miała baza dydaktyczna Uniwersytetu. Bogate zbiory oraz dostępność biblioteki wydziałowej zaspokajają w pełni potrzeby młodzieży akademickiej. Studenci cenią sobie również bliskość domów studenckich, jak twierdzą utożsamia to ich bardziej z Wydziałem. Budynek dydaktyczny Wydziału jest przystosowany dla osób

niepełnosprawnych ruchowo. Ponadto funkcjonuje bufet i punkty ksero, studenci mogą korzystać swobodnie z dostępu do Internetu.

Baza materialna i dydaktyczna Instytutu Politologii UO odpowiada standardom. Pomieszczenia dydaktyczne i administracyjne są dobrze wyposażone w sprzęt biurowy oraz niezbędny sprzęt komputerowy i audiowizualny.

Część VII. Sprawy studenckie

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni

Działanie wydziałowych struktur Samorządu Studenckiego (Rada Studencka Wydziału Historyczno-Pedagogicznego) wskazuje na zaangażowanie w sprawy studenckie. Studenci aktywnie i chętnie korzystają z ustawowego prawa do posiadania swojej reprezentacji. Frekwencja w wyborach do struktur samorządu wydziałowego oraz przedstawicieli w organach kolegialnych uczelni, jak również ilość osób kandydujących na wakaty studenckie była zadowalająca. Wpływ na taki stan mogą mieć pozytywne warunki jakie stwarza Wydział, przekłada się to na wysoką świadomość studentów o możliwości udziału w wyborach do organów samorządu czy organów kolegialnych uczelni. Studenci przyznali, że ich działania są zauważalne na forum Uczelni.

W strukturze Wydziału studenci wyrażają swoją aktywność w około dziesięciu kołach naukowych, których działalność odpowiada profilowi studiów politologicznych i dotyczy szeroko pojętych zagadnień związanych regionalistyką i współpracą transgraniczną. Dodatkowa aktywność przejawia się w organizacjach studenckich (np. ESN), rozgłośni radiowej Radio Sygnały.

Działalność studencka kół i organizacji na Wydziale ma oparcie w funduszach, którymi dysponuje i przyznaje Samorząd Studencki, ponadto studenci mogą też liczyć na wsparcie finansowe swoich przedsięwzięć wnosząc bezpośrednio do Dziekana czy Instytutu.

Samorząd wydziałowy w chwili obecnej nie posiada własnego pomieszczenia. Natomiast struktury samorządu uczelnianego posiadają odpowiednie warunki lokalowe i techniczne umożliwiające działalność studencką. Aktywnie działające koła i organizacje studenckie na Wydziale mogą realizować swoje zamierzenia w specjalnie przeznaczonym do tego biurze na parterze budynku dydaktycznego.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki

Świadczenia pomocy materialnej dla studentów Uczelni obejmują wszystkie formy stypendiów określone w Ustawie. Decyzje o przyznaniu pomocy materialnej wydaje Wydziałowa Komisja Stypendialna, której przekazano uprawnienia do przyznawania świadczeń socjalnych. Większość składu Komisji stanowią studenci. Działalność Komisji jest przejrzysta. Decyzja WKS wydawana jest w formie pisemnej decyzji administracyjnej zgodnie z KPA.

Studenci posiadają ustawową reprezentację w organach kolegialnych uczelni.

Stypendium naukowe przysługuje najlepszym studentom, którzy uzyskali średnią w skali ocen począwszy od 4.00.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym

Spotkanie ze studentami Wydziału odbyło się 08.04.2011 roku w sali wykładowej w siedzibie Wydziału, obecnych było ok. 45 osób. Studenci obecni na spotkaniu reprezentowali 1 i 2 rok I i II stopnia studiów kierunku Politologia, licznie gościli również przedstawiciele kół i organizacji oraz przedstawiciele samorządu uczelnianego i wydziałowego.

W opinii Studentów działalność Samorządu Studenckiego jak i jego organów jest widoczna. Struktury wydziałowe działają prężnie. Znane są prawa i możliwości jakimi dysponować może Samorząd Studencki w uczelni. Zdaniem studentów relacje i współpraca studentów z samorządem uczelnianym zarówno w kontekście przedsięwzięć studenckich jak i spraw formalnych jest dobra.

Natomiast bardzo dobrze określana jest współpraca w obrębie Wydziału, który zapewnia warunki do aktywnej działalności studenckiej, zarówno w kołach naukowych, czy uczelnianym radiu. Studenci cenią sobie bezpośredni kontakt z Dyrekcją jak i z kadrami dydaktyczną.

Sposób prowadzenia zajęć przez nauczycieli akademickich jest oceniany pozytywnie. W opinii studentów kompetencje oraz poziom wiedzy wykładowców "jest progresywny". Zazaczyli, że nauczyciele są również pomocni w zdobywaniu praktycznych umiejętności przez studentów, np. poprzez pomoc w odbyciu dodatkowych praktyk w Urzędzie Marszałkowskim, lokalnych mediach, czy jednostkach samorządu terytorialnego. Kadra dydaktyczna jest otwarta na studentów, dostępność w godzinach konsultacji czy za pośrednictwem poczty elektronicznej, telefonu nie jest utrudniona.

Ocena systemu pomocy materialnej zdaniem studentów wypada pozytywnie. Zasady ubiegania się i przyznawania świadczeń są czytelne dla ogółu społeczności studenckiej, a strona administracyjna związana ze świadczeniami nie jest uciążliwa.

Studenci wyrazili również pozytywną opinię na temat możliwości wyjazdu w ramach programu Erasmus, wskazali że wyjazd na praktyki jak i semestr/ semestry studiów za granicę może być jedną z interesujących form realizowania się podczas studiów.

Działalność, oferta i współpraca z uczelnianym Akademickim Centrum Karier oceniana jest pozytywnie.

Do plusów studiowania w Uniwersytecie Opolskim zaliczyli ofertę kierunku, infrastrukturę, klimat do studiowania, komunikatywność kadry dydaktycznej, osobisty rozwój studenta, małe środowisko, otwartość otoczenia, możliwość działania w organizacjach studenckich.

Słabszymi stronami jakie wskazali studenci jest siatka godzin, forma zapisów na przedmioty, niewystarczająca współpraca z przedsiębiorcami z regionu.

Uczelnia znacząco spełnia kryteria oceny w zakresie działalności studenckiej. Budujący jest stan aktywności studenckiej w zakresie funkcjonowania struktur Samorządu Studenckiego i reprezentacji w Radzie Wydziału. Niewątpliwie wpływa na to postawa kadry dydaktycznej, co przekłada się na integrację i działalność środowiska studenckiego.
--

Część VIII. Dokumentacja toku studiów

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart okresowych osiągnięć studenta i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa

Album studenta i księga dyplomów prowadzone są centralnie dla całej Uczelni w formie elektronicznej. Zawierają one wszystkie wymagane w myśl § 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634) informacje.

Protokoły zaliczenia przedmiotu w zdecydowanej większości prowadzone są zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Analiza losowo wybranych teczek studentów, osób skreślonych z listy studentów i absolwentów wykazała, iż są one prowadzone poprawnie i zawierają wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Stwierdzono, iż nie wszystkie decyzje wydawane w indywidualnych sprawach studenckich zawierają wymagane przepisami prawa elementy.

Oglądowi poddano losowo wybrane indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta. Nie stwierdzono w nich poważnych uchybień. Rejestr wydawanych indeksów i legitymacji jest prowadzony poprawnie. Wpisy są sporządzane zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Oglądowi poddano losowo wybrane dyplomy i suplementy oraz dokumenty związane z procesem dyplomowania. Dyplomy sporządza się poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. Protokoły egzaminu dyplomowego są prowadzone prawidłowo, stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Nie stwierdzono uchybień w pozostałej dokumentacji związanej z procesem dyplomowania.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwala na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób prawidłowy. Dostrzeżono jedynie nieliczne niedociągnięcia, które nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni.

Część IX. Podsumowanie

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia

Tabela nr 5.

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta		X			

Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			X		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		X			
Cz. II	Efekty kształcenia			X		
Cz. V	Badania naukowe		X			
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
Cz. VI	Baza dydaktyczna		X			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		X			
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki			X		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		X			
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia		X			

2. *Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce oraz ewentualne zalecenia*

Instytut rokuje utrzymanie posiadanej pozycji ośrodka akademickiego we własnym środowisku oraz kontynuację procesu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów. W chwili obecnej wykazuje tendencję rozwojową w zasadzie w każdym obszarze swego funkcjonowania. Podejmowane działania dobrze służą kierunkowi i studentom. Instytut żywo reaguje na środowiskowe wyzwania podejmując szereg działań umiędzynaradawiających w zakresie dydaktyki i badań naukowych. Dywersyfikuje także ofertę dla studentów rodzimych czym chce uzyskać przewagę nad konkurencją. Ograniczenia rozwoju Instytutu i kierunku są typowe, podobne innym miastom uniwersyteckim.

Raport sporządził

Dr hab. Krzysztof Szewior

Wrocław w dniu 06.06.2011 roku.

W odpowiedzi na raport Władze uczelni odniosły się do sformułowanych w raporcie uwag przedstawiając dodatkowe informacje, wyjaśnienia i stosowne dokumenty, które nie uzasadniają jednak zmiany uprzednio sformułowanych ocen.